

דף קמד.

עין משפט א.

הו"מ סימן רפז פעיף א

עין בסעיף הקודם

עין משפט ב.

הו"מ סימן רפז פעיף ב

ב. ג. אחד מהאחים שלקח מעות ועשה בהם סחורה ^ד, אם היה ת"ח גדול שאינו מניח תורתו שעה אחת הרי השכר שלו ^ה שאין זה מניח תורתו ^ו ומתעסק לצורך אחיו.

עין משפט ג.

הו"מ סימן רפז פעיף א

עין לעיל דף קמג: עין משפט ח

עין משפט ד.ה.ו.ז.זו.

אה"ע סימן נט פעיף א

א. א. היו לאב בית שהוא דר בו, ועוד בית אחר והשיא בו בנו, והוא הגדול ונישואין ראשונים, ולא השיא האב בן זכר קודם, ולא שמר האב בבית שייחד לבנו כלום, הרי בנו קנה בית זה ^ז.

ד. ב. השיא אותו בבית שהוא לפנים מבית אחר, לא קנה אלא זה הבית שנשא בו.

עין משפט ט.י.

אה"ע סימן נט פעיף ג

ג. ייחד לו בית ועלייה; בית קנה, עלייה לא קנה. וכן אם ייחד לו בית

ד. ה"ה אם טרח נפשו בהשבחת הנכסים. סמ"ע ס"ק י"ב.

ה. מב"ב קמ"ד ע"א, מעובדא דרב ספרא. וכתב ה"ה בפ"ט מנחלות הלכה ה' שיש מפרשים שהכל שלו ולא אומרים שיטול בשל אחיו כמתעסק למחצה וכן נראה דעת הרמב"ם. וכתב הב"י שנראה לו שדנים בזה גם עכשיו בזמנינו לתלמיד חכם כך ולא כדעת הנ"י שם.

ו. אם לא שיש עסק לפניו להרויח בו כי יפה תורה עם דרך ארץ, אלא שבשביל אחרים אינו מבטל כיון שאדוק כ"כ בתורה. סמ"ע ס"ק י"ג.

ז. מבתרא קמ"ד ע"א, וצ"ל שהשיא לו בתולה דוקא כ"כ ברמב"ם ובגמ' ובכל הפוסקים וכן הוא בב"י, וכבר הגיה הרמ"א על זה דוקא בתולה.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

ואכסדרה; בית קנה, אכסדרה לא קנה.

עין משפט כ. אה"ע סימן נט פ"ד

ד. ב. השיא אותו בבית שהוא לפנים מבית אחר, לא קנה אלא זה הבית שנשא בו.

עין משפט ל.מ. אה"ע סימן נט פ"ב

א. ייחד לו בית וכלי בית, אע"פ ששייר בבית כלי א' לעצמו, או היה לו שם אוצר וכיוצא בו, קנה כלי הבית, אבל הבית לא קנה.

עין משפט נ. אה"ע סימן נט פ"א

א. א. היו לאב בית שהוא דר בו, ועוד בית אחר והשיא בו בנו, והוא הגדול ונישואין ראשונים, ולא השיא האב בן זכר קודם, ולא שמר האב בבית שייחד לבנו כלום, הרי בנו קנה בית זה ^ה.

עין משפט ס. הו"מ סימן פו פ"ב

ט. כו. חוב שבשטר נקנה ^ט במעמד שלושתן, כיצד אמר לו מנה לי בידך בשטר תנהו לפלוני במעמד שלושתן קנה, אע"פ שלא נתן לו השטר, ונשתעבדו לו הלקוחות כמו שנשתעבדו לראשון אלא שאינו יכול להוציא ^י גוף השטר מיד המלוה, אלא אם יכפור הלוח או שבא לגבות מהמשועבדין, ב"ד ^כ כופין למלוה להוציא השטר ודנין על פיו.

ה. מבתרא קמ"ד ע"א, וצ"ל שהשיא לו בתולה דוקא כ"כ ברמב"ם ובגמ' ובכל הפוסקים וכן הוא בב"י, וכבר הגיה הרמ"א על זה דוקא בתולה.

ט. טור בשם הרמב"ן, ובמעמד שלושתן קונה גם חוב בע"פ, כמבואר בסי' קכ"ו.

י. אינו יכול להוציא גוף השטר מפני שאותיות יש להם ב' קנינים קנין גוף השטר, וקנין השיעבוד, ואין אחד מהם נקנה בקנין חבירו כ"כ הטור. סמ"ע ס"ק מ"ט.

כ. והש"ך בס"ק ס"ח כתב דלפי מה שכתב בסעיף כ"ט בשו"ע דאין גוף השטר נקנה במעמד שלושתן ורק החוב, ממילא לא נשתעבדו הלקוחות ללוקח ויכולין לומר לו, לאו בעל דברים דידי את, וגם הלוח נאמן לומר פרעתי, וע"כ אין כופין למלוה להוציא שטרו אם לא שהקנה לו השטר בכתיבה ומסירה.

ואם פרעו הלוח ללוקח הזוכה, מוצאין גוף השטר מיד המלוה ומחזירין אותו ללוח.

כז. ראובן הפקיד שטרי חובות אצל שמעון, ואמר לו ל במעמד שלושתן שטרות שהפקדתי אצלך תנם ללוי הרי כל זמן שראובן לא חזר בו יש לשמעון ליתנם ללוי, אבל אם חזר בו מ יש ללוי להחזירם לראובן שכל זמן שלוי לא קנה השיעבוד שבהם, לא קנה גופם ואם הרשה לנפקד בכתיבה ומסירת הכתב לנפקד לתת ללוי, הוי כמסירת השטר ללוי.

ח"מ סימן קכו סעיף ז.ט.

ט. אפי' אם לא נתרצה הלוח או הנפקד ליתן לזה שציוה המלוה או המפקד, צריך ליתנו לו על כורחו^ג, כיון שאמר לו במעמד שלושתן.

יא. אמר ראובן לשמעון במעמד שלושתן מנה שיש לי בידך תנהו ללוי, ושמעון דוחה את לוי, ולכן רוצה לוי לחזור ולתבוע את ראובן אינו יכול^ס.

וי"א דיכול לחזור בו כל זמן שלא פטר לוי את ראובן בפירוש^ע.

ל. ואין כאן מעמד ג' דהיינו ראובן המלוה שהפקיד, והנפקד שמעון, ולוי המקבל, אבל לא היה שם הלוח, דאם היה שם ודאי היה קונה במעמד שלושתן גם השיעבודים, וממילא קנה גם גופם. נתיבות ס"ק נ"ו.

מ. כיון שהיתה רק מסירת שטרות בלבד ללוי ולא קנאם בלי כתיבה ג"כ. וע"כ אם גם כתב לו לנפקד "והקנה לו הן וכל השיעבוד שבהן" והרשהו על כך הרשאה זו הוי כמסירה ונמצא שקנויים ללוי בכתיבה ומסירה ואינו יכול לחזור בו ראובן, וזו דעת מר"ן המחבר בשם הרמב"ן וכמו שסיים בסוף סעיף י"ט. אך הש"ך השיגו וכתב כיון דקימ"ל חליפין לא מהני בקנין שטר, גם מעמד שלושתן לא יועיל לקנין שטר עד שימסור לו השטר. נתיבות ס"ק נ"ז.

נ. והש"ך בס"ק כ"ח הביא הרבה פוסקים דלא מהני בבעל כורחו במעמד שלושתן וכן דעתו נוטה וכתב דכן עיקר.

ס. שמיד שהמחהו אצל שמעון נפטר ממנו ראובן. ש"ך ס"ק ל"ד.

ע. טור בשם בעל העיטור. וכ"כ הרא"ש בפ' המקבל במציעא פ"ט סי' מ"ג.

ומ"מ גם לדעה זו אינו יכול לתבוע את ראובן תחלה פ כל זמן שיכול לגבות משמעון.

* ואפי' פטרו לוי לראובן בפירוש אם הטעהו י"א דחוזר על הנותן.

* ונראה להורות כסברא האחרונה ז.

ואם נתרשל המקבל ולא תבע המעות עד שהעני הנפקד או הלוח ובשביל זה לא יכול לגבות, לכו"ע אינו יכול לחזור על הנותן ק שהרי הראה לו מעות ליטלן בחובו ולא נטלן דפטור.

ואם הנפקד אומר שנתן, והמקבל אומר שלא קיבל, עיין בסי' צ"א סעיף ג'.

דף קמד :

עין משפט א.ב.

ח"מ סימן קעז סעיף א

א. מינה המלך אחד מהאחים להיות גבאי או סופר להיות מכניס ומוציא ממון המלך, אם בגלל שאביהם היה ידוע למלך וע"כ אמר אמנה אחד מבניו כדי לעשות חסד עם היתומים, כל השכר שהשתכר הרי זה לכל האחים ר, אפי' שאותו אחד שמינה חכם גדול וראוי מצד

פ. פי' שיכול לגבות כפשוטו משמעון ורק שדוחהו קצת חוזר על ראובן. ש"ך ס"ק ל"ז. כי שמעון הוא עיקר שחייב ולא נשאר על ראובן אלא דין ערב.

צ. והש"ך בס"ק ל"ח כתב דהמוציא מחבירו עליו הראיה, כיון שרוב הפוסקים פסקו דאין לוי יכול לחזור בו וכדעת מרן השו"ע בסתמא.

ק. נ"י בפ' המקבל וכן כתב הרמב"ן בסי' נ"ד. דהוי כאילו הראה לו מעות צרורות, ואין להביא מכאן ראייה דאם הלוח אמר למלוה מעותיך צרורין בביתי בוא וטול אותם בחובך, ולא בא ליטול ונאנסו דפטור הלוח, די"ל שכאן לא הקפיד המלוה ללכת אחריהן אחרי שהראה לו, אבל אם המלוה מקפיד ללכת אחריהן לבית הלוח ודאי אין זה השבת ההלואה להיות פטור מאונסין ואפי' בסתמא אינו פטור עד שיגלה המלוה דעתו שאינו מקפיד ללכת לשם. סמ"ע ס"ק כ"ד.

ר. רמב"ם פ"ט מנחלות הלכה ו' ממשנה וברייתא ב"ב קמ"ד ע"ב. ולשון הרמב"ם שהמלך רצה "לעשות חסד עם היתומים" וטעם זה לא שייך בשאר שותפים, אבל בתשובת הרשב"א המיוחסות סי' כ"א ס"ל אף בשאר שותפין הדין כן והוא הי"א שהביא הרמ"א. סמ"ע ס"ק א'.

עצמו, אבל אם המלך מינהו מחמת עצמו הרי הכל לעצמו, וה"ה בהפסד.

* כל הנ"ל בעדיין האחים שותפים ולא חלקו **ש**. וי"א דה"ה בשותפין אחרים הדין כן ולא רק באחים.

וי"א דאפי' באומנות המלך האח שמונה על ידו נוטל תחילה טורח מלאכתו **ח** כפועל בכל יום והשאר לאמצע.

ח"מ סימן רפ"ט פ"ג

ג. אחד מהאחים שירד לאומנות או חלה או רוצה לילך ללמוד, נתבאר בסימן קע"ז.

עין משפט ג.ד.ה. ח"מ סימן קע"ז פ"ג ד

ד. אחד מהאחים **א** השותפין שרצה לילך ללמוד תורה או אומנות, שמים כמה יגיע בחלקו כשהם ביחד ונותנים לו **ב** אע"פ שהוא צריך יותר כשהוא לבדו.

אה"ע סימן צד פ"ג ו

ו. בבית אביה נותנים לה מזונות, אלא **ג** שלפי ברכת הבית ולא מזונות המספיקים לה.

ז. אם האלמנה טוענת שהיא ילדה והם ילדים ולא מיתדר לה איתם

וכתב בביאורים ס"ק א' אף שאינם ניזונים יחד הדין כן. **ש**. אבל אם מנהו המלך לפני החלוקה ואח"כ חלקו, השכר לאמצע אף לאחר החלוקה. נתיבות ס"ק ב' בחידושים מביאורים.

ת. בביאורים כתב דבשאר עסקים כל שהשני ג"כ היה יכול לעשות ג"כ עסק זה, ואחד מהם עסק יותר ולא הודיע לחבירו, אינו יכול לתבוע שכר טרחתו.

א. לשון הטור אחד השותפין, והב"י כתב דוקא אחים שותפים דאם הם רק שותפין מי נתן לו רשות ללכת מעסקו ללמוד, והסמ"ע בס"ק ו' כתב דאיירי ג"כ בשותפין דעלמא וכגון שנשתתפו שכל אחד יעסוק בזמן אחר, ואחד רוצה ללכת ללמוד לא בזמן שצריך לעסוק.

ב. רמב"ם נחלות פ"ט הלכה י"א מברייתא וכרב הונא ע"פ ברכת הבית.

ג. דנר לאחד נר למאה וכיוצא בזה, והוא מהטור והביאו הח"מ.

ורוצה בבית אביה, נותנים לה המספיק לה^ד וי"א דאין זו טענה אלא באשת אב ולא באמם של היתומים.

עין משפט ו.ז.ז.ז. חו"מ סימן קעז סעיף ב

ב. חלה אחד מהאחים או השותפים, אם בפשיעה כגון שהלך בשלג בחורף או בחום בימות החמה, אם יש קצבה לרפואתו מתרפא משלו, ואם אין לה קצבה מתרפא מן האמצע^ה. אבל אם חלה באונס אפי' יש לה קצבה מתרפא מן האמצע. וקודם שמתרפא יכולים לומר לו חלוק עמנו^ו.

* וי"א להיפך דבפשיעה בכל ענין אינו מתרפא מן האמצע, ובאונס דוקא רפואה שאין לה קצבה מתרפא מן האמצע^ז.

עין משפט ט. חו"מ סימן רפו סעיף ד

ד. האב שהשיא בנו ועשה לו משתה, והיתה ההוצאה משל האב, ושלחו לבן דמי שושבינות^ח בחיי האב, כשהיא חוזרת אחר מיתת אביו חוזרת מן האמצע, אבל אם הוציא הבן ההוצאה של המשתה משלו אינה חוזרת אלא מחלק הבן שנשלחה לו השושבינות לו בלבד.

ד. טור מהרמ"ה.

ה. ממשנה ב"ב קמ"ד ע"ב. וכ"כ התוס' שם בד"ה חלה בשם התוספתא ובשם ר"י והביאם הרא"ש. וכ"כ הרמב"ן משום דרפואה שאין לה קצבה הרי היא כמזונות כמו שאמרו בכתובות נ"ב ע"ב לגבי אלמנה. וכתב הסמ"ע בס"ק ד' דאין חילוק בין הלך ברגליו בשלג או בעגלה, שחז"ל אמרו הכל בידי שמים חוץ מצנינים ופחים ולא חילקו בזה. ועיין בש"ך ס"ק ב' מספר באר שבע.

ו. שם ברמב"ן ב"ב קמ"ד ע"ב ד"ה והא.

ז. טור בסעיף ג' והב"י תמה עליו וכתב דאולי גירסא אחרת היתה לו בתוספתא. והש"ך בס"ק ג' כתב דהעיקר כדברי המחבר. אבל הסמ"ע בס"ק ג' מסיק כהטור, ובאלמנה כתב הש"ך דלכו"ע אפי' בפשיעה יש לה רפואה שאין לה קצבה. והב"ח כתב לדעת הטור כאן גם באלמנה הדין כן בחלתה בפשיעה אפי' רפואה שאין לה קצבה אין לה.

ח. מברייתא ב"ב קמ"ד ע"ב, דתועלת השושבינות שנשלחה לו היה לאב לכן חוזרת מן האמצע. אבל בסיפא שתועלת השושבינות שנשלחה לו היה לבן, כשהיא חוזרת ודאי חוזרת משלו, כ"כ הרשב"א והאבן מיגש.

ח"מ סימן רפו פעיף ה

ה. האב ששלח שושבינות בשם אחד מבניו כשתחזור השושבינות לאותו בן גם אחרי מות אביו הרי היא שלו ט, אבל אם שלחה האב בשם בניו סתם כשתחזור חוזרת לאמצע.

עין משפט י.כ. **אה"ע סימן פ פעיף א**

א. דרך חבריו ורעיו של אדם, לתת לו כסף כשנושא אשה ע"מ לחזקו בהוצאות של המשתה, ואינם מתנה גמורה, אלא נתן לו שאם גם הוא ישיא בנו או בתו יסייע בידו כמו שהוא שלח לו, ולכן אם לא החזיר לו יכול לתובעו בדין, ובזה"ז נהגו שלא לתבוע.

עין משפט ל. **ח"מ סימן רפו פעיף ה**
עיין לעיל עין משפט ט

עין משפט מ. **ח"מ סימן רפו פעיף ד**
עיין לעיל עין משפט ט

ט. במשנה ב"ב קמ"ד ע"ב.

י. ממשנה וברייתא בגמ' בתרא קמ"ד ע"ב, וכתב השו"ע שלפי שבזה"ז לא נהגו לתבוע לא ראה צורך להאריך בזה, ועיין בטור שהאריך בזה.